

TANGO-TERRACE.

Irta: Rónay György.

AZ IFJÚ becsukta a Werthert, unottan sóhajtott, aztán leemelt a könyvespolcáról, Young, Ossian, Rousseau, Chateaubriand, Kármán és Berzsenyi társaságából, egy égszínkéék kötésű könyvet. Poésies de Lamartine, hirdették a hátlap aranyozott betűi.

Föltette a fülére a rádiókagylót és olvasni kezdett. A lámpa ernyőjén bús alakok lengedeztek, a sarokból halálfej fehérlett és egy állvány tetejéről, karmos lábai alatt Krúdy Gyula összes műveivel, bagoly kémlelt le világító szemeivel a könyv fölé görnyedőre. A falak tele voltak képekkel. Az egyiket, Young Éjszakáit illusztráló metszetek borították be, a másikat arcképek, festmények és fényképek, a harmadikat pedig egyetlen hatalmas vászon, mely holdfényes éjjel kedvese sírjára boruló férfit ábrázolt. A gótíves ablakon át kilátás nyílt az esti városra, de az Ifjú nem törődött e nagyszerű látvánnyal, e lobogó fénytengerrel; ő Lamartine szellemével bolyongott melankólikus tavak partján és bús völgyekben, majd még valószínűtlenebb tájakon, félig már a megfoghatatlanságok világában, utolsó lehelletével a távol haldokló Elvire nevét sóhajtva. Immortalité! — súgta mély pátosszal az Ifjú, alexandrínusok omló muzsikáin hintázva; s a dzsessz, mely groteszk fájdalmassággal árasztotta felé hangjait az ürön át, most, mintegy idomulva a tünt költő tónusához, vad dallamokból halkabb tangóra váltott. Lamartine és dzsessz, bizonyára különös keverék ez, de az Ifjú érezte a száz éveken át is ölelkező bánatokat, mert hisz a francia versek harmóniája alatt nem ugyanaz a bizonytalanság örvénylik-e, mint a tangók és angol keringők szentimentális melódiáiban, melyekbe fonákul és jelentősen bűg bele kissé borízú gyásszal a szaxofon? S amikor egy néger songot kezdett jajgatni az énekes unott hangja, az Ifjú különös nevű francia írókra gondolt, akik a forradalom viharai előtt, idegen egek alá röpültek lélekben és exotikus pompákkal és tragédiákkal töltekeztek. Renére és az indiánokra is gondolt s újra csak éreznie kellett a nagy rokonságot azok közt az idők és a ma közt. Ossian hamisítvány, de Werther örök és melyik léleknek nincsenek rousseau-i válságai, könnyek közt bolyongván, reménytelen és fülledt tavaszi szerelemben, sous les acacias en fleur? «Talán igaz, de talán csak mondd, mégis a bolondod szívem szegény» — zengett a dal s Rousseau nem ilyesmiket panaszolt-e? Az Ifjú korszerűbbnek érezte magát ötödik emeleti ermitage-ában, preromantikus árnyak közt, mint azok, akik lent rohannak az utcán pénz, nők, boldogság és egyebek után; ő tudta, hogy a boldogság fikció, emlék s csak a fájdalom lehet örök igazán. Nem, nem volt ő gyermek, naiv ifjú játékaik közt; legalább is szentül hitte, hogy nem az. Nem volt-e joga erre a szecesszióra? Nem azt tesz-e az életével, amit

akar? Külön világ ez, sűrített ma, ahogy ő vélte, egy gótablakos ötödik emeleti hónapos szobában, melyért negyven pengőt fizet havonta s belépőjegye ide csak a fájdalom jogán jutott a szellemnek; a proféták kívül maradtak, abban a parányi benyílóban, — így száműzötten is kitűnő társaság, élén Tolsztojjal, — de Gide beléphetett a Symphonie Pastorale miatt és Proust is talált helyet magának, Goethe alatt, betöltve vele az állványt, mint egy várat, honnét, mint rokonszenves forradalmárok, az idő sáncait ostromolják.

Az Immortalité véget ért, immár ötödször ez este s véget ért a keringő is egy bágyadt ütemben. Taps csattant és egy hang brávót kiáltott. Közönséges brávót, mint akár egy futballmeccsen, vagy bika- viadalon, vagy egy Mérimébe illő délitáliai párbajon, — mert az Ifjú szerette az exotikus és irodalmi asszociációkat, lévén egész élete exotikum és irodalom, — s mégis, ennek a brávónak most egész különös varázsa volt, egész kísérteties ereje, mintha Krúdy regényéből, a kísértetek és szellemidézések világából csengene elő. Édes, vonzó hang volt, az ember látni vélte az ajkakát, melyek kiejtik, a fogakat, melyek megvillannak közben, mint gyöngysor a villanyfényben, a mosolyt, mely követi őket. Brávó! zengett egész közel a mikrofonhoz, drága női zene, mely ki tudja, mely tájain született egy lombos tüdőnek! lelkendezett az Ifjú és ebben a pillanatban egész határozottan érezte, hogy a hang érte szól, mennie kell, el kell hagynia magányát és szakállát, el a heverést, melyben a Palotai álmok álmos hősével is állta a versenyt. Fölkapta a műsort, izgatottan lapozta a lámpa és a falak kíváncsi szellemei előtt. «Közvetítés a Tango-Terraceról. Charles Milton dzsessz-zenekarának tánczenéje». Tango-Terrace? Kint van valahol a Liget felé, emlékezett, mert elvonultságában stilszerűen kezdte elfelejteni lassan az egész lábai alatt elterülő várost. «Talán igaz, de talán csak mondod», — fűtyülte föl villanyozva és bevonult a fürdőszobába. A fehér falak ragyogtak, legalább is ő ragyogni látta őket és ez jól esett neki, főpróbaféle volt, kilépés a fénybe a homályból, a csillogó csempék, zuhogó csapok szállodaias frivolitásába, egy más világba. «Talán igaz, talán csak játék», — igyekezte túlharsogni a víz csobogó zaját, olyan lelkesen, hogy a háziasszony, csapzottan és hálóingben, de méltó szigorral, mint egy antik jelenés, maga a kócos sors, megjelent az ajtóban.

— Már megint ilyen viharos kedvében van? Az embert még aludni se hagyja. Igazán hallatlan, ahelyett, hogy azért a negyven pengőért . . .»

— Meghúzná magát — toldotta hozzá az ismert finálét az Ifjú. — Csak semmi zsörtölődés, Nagy néni, csak semmi zsörtölődés. Táncolni megyek, vagy amint mondani szokás, dansolni, drágám. Inkább segítsen kikefélni a ruhámat, jó? Legyen már egy kicsit barátságosabb. Na látja, tíz évet fiatalodik ilyenkor. Ott lóg a második fogason. Persze, a feketét. Nem tudja véletlenül, hol a Tango-Terrace?

Nagy néni melankólikusan hümmögött és nekilátott a ruha-kefélésnek. Közben nézte ezt a borotválkozó fiatalságot s mikor becsa-

pódott orra előtt a fürdőszoba ajtaja és hallatszott a zuhany friss suhogása, elérzékenyülve gondolt azokra az időkre, mikor még fiatal volt, karcsú és igéző vöröses hajával és mikor még tilos csókokat lopott tőle az a férfi, aki most pilledten horkol a szobában és akit mindenki Nagy papának hív. Nagy néni nem olvasott Proustot, mért is olvasott volna és így nem tudhatta, hogy az idő is relativ. De még ha olvasta volna őket, akkor se érezhette volna fiatalabbnak magát, naponta látva itt maga előtt ezt az igazi fiatalságot, ágyban heverészve, könyvek fölé hajolva, unatkozva és dúdolván, de közönyösen, ijesztően közönyösen. S bizony Nagy néni az utóbbi időben nyugtalan melabúval ostromozta az időt, mely elszállt fölötte és néha ijedten kapta rajta magát, hogy beles a könyvekkel és képekkel teli furcsa szoba kulcslukán.

Az Ifjú hamarosan elkészült és már rohant is le a lépcsőn, izgatottan és szomjúhozva a hívó hang után. Egy pillanatra Werthernek érezte magát, aki a kedves otthona felé lovagol, majd Rousseau-nak, *sous les acacias en fleur*, de egyik se illet mostani helyzetéhez, ez inkább krúdyas volt, modern és izgató, dzsesszel és mikrofonnal, talán igaz, de talán csak játék. Ő azonban már átadta magát a játéknak, már jogot formált az ismeretlen lányra, beleszötte furcsa világába s míg az autóbuszra várt, Csokonait szavalta magában; mért hogy Lilla kellemiddel... De az autóbusz jött, mint egy idomtalan állat, világító szemekkel. Az Ifjú levetette magát a bőrülésre, hanyagul, ahogy illik és a szép brávózóra gondolt. Az arcát próbálgatta fölrajzolni magában s a brávó miatt nem tudta másnak, csak spanyolosnak elképzelni. Annál jobb, legalább exotikus, villogó szemek, barna bőr, meggyvörös ajk, fekete haj, telt, de karcsú alak; a torreádor-dalt dúdolta a Carmenből és sokkal stílszerűbbnek érezte volna a torreádor-öltözetet, vagy egy dohánygyári munkás öltönyét. Bolero... bolero, kapta föl az exotikus szót, s el is ejtette rögtön, mert a rohanó autóbusról, javíthatatlanul, az élet rohanása jutott eszébe s egyszerre véget értek az indulós és bolerós lendületek. S most furcsa és megdöbbenő bizonyossággal érezte, hogy ennek a kirohanásnak nem lehet jó vége, itt tragédiák lesnek rá s mint stoikus héroszért, maga a Végzet jött el érte ama hang képében. Spanyol, gyönyörű, *sous les acacias en fleur*, gondolta szerelmesen az ismeretlenbe, gyönyörű és lebilincselő, szerelmes és szerelmet keltő, de sánta, vagy béna, vagy süketnéma talán, mindegy, ha ilyen giccsesen is, hisz végre is a Végzet igazán nem válogat. Először csak érezte ezt, aztán már egész határozottan tudta, sőt készült is rá, készült az igazi romantikus hőstettre: magához kapcsolni a nyomorékot, megajándékozni a legnagyobb örömmel, legnagyobbbal, mert legfájdalmasabb is lesz egyúttal. Hol a regényíró, kérdezte, aki ezt megörökítse? Regénynek élni, mint a preromantikusok, van-e nagyszerűbb? Vagy ő, igen, ő talán most majd a saját regényét éli? Igen, a saját regénye ez, *Nouvelles Confessions*, ilyen szép reminiscenciával a címben, attól a pillanattól kezdve, hogy a Lamartinet le-

emelte a polcról, miután a Werthert huszonharmadszor olvasta végig életében, úgy, hogy már egyes részeit egészen jól tudja könyv nélkül.

«Mért hogy Lilla kellemiddel» — mormolta fájdalmasan, amint a Tango-Terrace lépcsőin ballagott fölfelé spleenes mosollyal ajkain, tragikus hős, egy gyönyörű nyomorék szerelmese! A zenekar közelében ült le s csak amikor a mikrofont megpillantotta, jutott eszébe, hogy Lillája nem lehet süketnéma, hisz brávót kiáltott! De sánta lehet! Szemközt, pár asztallal odébb, nagy társaságban, fiatal leány ült, fekete hajú, barna bőrű, meggyvörös ajkú s az Ifjú tudta: ez ő. A zene megszólalt, kigyulladt a táncparkett s a vörös fényben tangózni kezdtek a párok. Lélekzetvisszafojtva figyelt. Őt, a spanyolt is kérték, de csak a fejét rázta. Nem táncol! Hát mégis — és a szíve hevesen lüktetett, mint utoljára az érettségijén, de ezt a méltatlan iskolás hasonlatot azonnal elhessegette magától. Mégis sánta! ujjongott perverz örömmel és már regényjelenetet képzelt el, holddal és széllel, preromantikus receptre. S mintegy megrendelésre, a város mögött kelt a hold, félig felhőrongyokba burkolózva. A főrendező és főhős egy személyben elégedetten nézte. Hold, lány, tragédiák állandó részesei és közönsége már készen álltak, de a makacs végzet még egyre késett. A zene foszlányai elszálltak a levegőben. A lány tenyerei összecsatlantak. Brávó! kiáltotta és kivillantak a fogai, úgy, ahogy az Ifjú, Krúdy Gyulák és Proustok árnyékából elképzelte. Az idő forradalmárai! Forradalmár ő is és most megcsinálja a maga forradalmát, a preromantikus idillt, tragédiába szöve, inyenc keverésével a műfajoknak. Mert most jön a nagy jelenet: a hős megismeri a hősnőt. A zene megzendült újra s a lányt táncra kérték. Az fölállt, belekarolt a fiú karjába és libegett máris a lilászörös parketten, egy spanyolos, ideges tangó ütemeire.

A hold fanyarul mosolygott s az Ifjú keserű csalódással tekintett a csillagos magasba, úgy, ahogy csalódottakhoz illik, rezignált szájrándítással, hisz úgyis minden mindegy. A lány most mellette suhant el, bódító akácarfönjeivel, groteszk paródiájaként modern mozgásával az ő ábrándjainak: *sous les acacias en fleur!* Mellette suhant el akáca felhőjében és táncosa válla fölött rámosolygott biztatva és kacéran.

Az Ifjú pedig fölállt és mélabúsan nekiindult az éjszakának. Ment vissza az ermitageba, Prousthoz és Lamartinehoz, vissza az idő forradalmába, bukott forradalmár. S már hallotta is Nagy néni örök pátoszát: ó, barátom, nem való maga a reális életre. Még egyszer visszafordult s ahogy megpillantotta a transzparens hivalkodó fényeit, amint bekiáltják az éjbe: Tango-Terrace, valami halk fájdalom, őszinte, irodalom nélküli melankólia omlott végig a lelkén, ahhoz hasonló, amit Nagy néni érzett a bezáruló fürdőszoba előtt, hallgatva a zuhany friss susogását. Csak egy pillanat volt, mert amikor tovább indult, már újra a magány gögös remetéjének tudta magát, baglyok, halálfejek és halhatatlanok társaságában. Nyomában zúgni kezdett a szél, egész úgy, mint Young éjszakáiban.